

те, що може слугувати прикладом для наслідування та застосування у реальному житті.

Список використаних джерел

1. Нагорна О. В. Формування патріотизму через проектну діяльність : педагогічний аспект. Черкаси : Вид-во ЧНУ, 2020. 189 с.
2. Солонська А. Критерії, показники та рівні патріотичної вихованості дітей старшого дошкільного віку. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжзівський зб. наук. пр. молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2020. № 5(34). С. 217–222.
3. Тесленко С. Л. Національно-патріотичне виховання дітей старшого дошкільного віку засобами художньо-мовленнєвої діяльності : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. Миколаїв, 2021. 254 с.

Науковий керівник: Безлюдна Наталія Валентинівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного університету імені Павла Тичини.

Tetiana Hetmanets

Master's degree student of the Faculty of Primary Education
Pavlo Tychyna Uman State University
Uman, Ukraine

**INFLUENCE OF FICTIONAL LITERATURE ON THE FORMATION
OF PATRIOTIC FEELINGS IN JUNIOR PUPILS**

Keywords: junior pupils, formation of patriotic feelings, fiction, patriotic feelings.

Гриньова Марія Василівна

*доктор філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки,
завідувач відділу міжнародної співпраці та трансферу інновацій
КЗВО «Одеська академія неперервної освітиОдеської обласної ради»
м. Одеса, Україна*

<https://orcid.org/0000-0003-1308-2634>

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=TdqlrG0AAAAAJ&hl=uk>

**ВИХОВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ ПІДЛІТКІВ
У ПРОЦЕСІ Е-ПАРТИЦИПАТИВНОГО ПРОЄКТУВАННЯ:
СИНЕРГІЯ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ
У ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРІ**

Ключові слова: виховання, е-партисипативне проектування, лідерські якості, методологічні підходи, підлітковий вік, суперечності, цифровий простір.

Підлітковий вік характеризується стрімкими фізіологічними, психологічними й соціальними змінами, що визначають активне становлення особистості підлітка. Крім того, інтенсифікація таких взаємозалежних процесів, як самоідентифікація, саморозвиток та самореалізація як у фізичному, так і у цифровому просторі, обумовлюють сенситивність цього вікового періоду до виховання

лідерських якостей.

На основі аналізу низки сучасних наукових розвідок з проблем виховання першочергово наголосимо, що ефективне виховання лідерських якостей передбачає врахування низки суперечностей підліткового віку. Серед них: між прагненням підлітків до саморозвитку та неспроможністю сповна реалізувати цей запит через недостатню сформованість необхідних навичок; між соціально відповідальною та егоцентричною, споживацькою мотивацією поведінки підлітків; між налаштованістю підлітків до кооперації та тенденціями сприйняття лідерства через призму домінування; між відкритістю підлітків до соціальної взаємодії та прогресуючою схильністю до соціальної ізоляції через поширення інтернет- і гаджет-залежностей [1, с. 63-67].

Зазначене вище актуалізує запит на розвивальний характер виховання у фізичному та цифровому просторі, що передбачає педагогічну підтримку спроможності підлітків до цілеспрямованого саморозвитку, а відтак провадження підходів до виховання лідерських якостей, які становлять методологічну основу особистісного виховання: особистісного підходу (нерозривно пов'язаний із синергетичним підходом) завдяки ставленню педагогів до учнів як до суб'єктів виховного процесу; аксіологічного підходу (нерозривно пов'язаний із культурологічним підходом) через розвиток ціннісних орієнтацій та особистісних переконань учнів, важливих для здійснення лідерства на гуманістично-демократичних засадах; компетентнісного підходу (нерозривно пов'язаний з діяльнісним підходом) через створення можливостей для набуття учнями досвіду спільнолідерства [1, с. 74].

Зосереджуючись на вихованні у цифровому просторі, зауважимо, що синергетична реалізація зазначених вище підходів до виховання лідерських якостей прослідковується у процесі е-партисипативного проектування, яке є «різновидом партисипативного проектування, що здійснюється з використанням цифрових технологій і передбачає електронну комунікацію та кооперацію проектної команди в цифровому та фізичному просторі взаємодії» [1, с. 92].

Наш досвід практики виховання лідерських якостей підлітків у процесі е-партисипативного проектування свідчить про те, що: *особистісний підхід* реалізується через врахування особливостей підліткового віку, що, зокрема, передбачає стимулювання спрямованості підлітків на співробітництво з однолітками, розбудову відносин з авторитетними дорослими з огляду на їх потреби в самоактуалізації та відкритості до соціально значущої діяльності; *аксіологічний підхід* реалізується завдяки пильній увазі педагогів до етичності та доброчесності поведінки підлітків задля нейтралізації їх схильності до негативізму, прагматизму, егоїстичного самовираження, а також хибного уявлення про лідера як особи, волі якого послідовники повинні підкорятися за будь-яких обставин; *компетентнісний підхід*

реалізується через забезпечення набуття учнями досвіду лідерства в процесі різних видів проєктної діяльності, таких як аналітична, творча, проєктувальна, виконавча, креативна, оцінювальна та ін., з орієнтацією на розвиток, активне навчання, стимулювання саморегуляції, підтримку самооцінювання та само- і взаєморефлексії [1, с. 166-167].

Водночас наголосимо, що успіх виховання лідерських якостей підлітків у процесі е-партисипативного проєктування визначається рівнем професійної готовності педагогів до забезпечення суб'єктності учнів в громадському самоврядуванні в закладі освіти, здійснення педагогічної модерації реалізації учнівських партисипативних проєктів та організації цифрового простору взаємодії суб'єктів виховання.

Підсумуємо. З огляду на суперечності підліткового віку е-партисипативне проєктування має високий потенціал щодо виховання лідерських якостей підлітків, адже передбачає впровадження особистісного, аксіологічного та компетентнісного підходів, які у синергетичній єдності забезпечують розвивальний характер виховання у цифровому просторі.

Список використаних джерел

1. Гриньова М. Виховання лідерських якостей учнів основної школи у процесі е-партисипативного проєктування : дис. ... докт. філос. : 011. Одеса, 2024. 290 с. URL: <https://surl.lj/tysojl>.

Mariia Hrynova

Ph. D. in Education, Pedagogy,

Head of International Cooperation and Innovation Transfer Department

Odesa Regional Academy of In-Service Education

Odesa, Ukraine

EDUCATION OF LEADERSHIP QUALITIES OF ADOLESCENTS IN THE PROCESS OF E-PARTICIPATORY PROJECTING: SYNERGY OF METHODOLOGICAL APPROACHES IN THE DIGITAL SPACE

Keywords: education, e-participatory projecting, leadership qualities, methodological approaches, adolescence, contradictions, digital space.

Даніленко Інна Ілвівна

здобувач вищої освіти ступеня магістра факультету початкової освіти

Уманський державний університет імені Павла Тичини

м. Умань, Україна

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Ключові слова: творча активність, молодші школярі, інтерактивні технології, креативність, ігрові методи навчання, цифрові ресурси.

Сучасний освітній процес вимагає впровадження інноваційних підходів, що сприяють активному залученню учнів до навчальної діяльності. Одним із пріоритетних напрямів є формування творчої